

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

Законски финансиски извештаи

31 декември 2010 година

Содржина

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ	1
ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	3
ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА	4
ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ.....	5
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА	6
ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА НА ДРУШТВОТО.....	7
1. Општи информации за Друштвото	8
2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи	8
2.2 Значајни сметководствени политики.....	9
3. Приходи и трошоци	21
4. Данок на добивка	26
5. Недвижности, постројки и опрема	29
6. Вложувања во недвижности	30
7. Залихи.....	30
8. Побарувања од купувачи и останати побарувања	31
9. Побарувања за краткорочни заеми.....	32
10. Пари и парични средства	32
11. Акционерски капитал	32
12. Останати резерви	33
13. Долгорочни резервации за отпремнини	34
14. Обврски спрема добавувачи и останати обврски	36
15. Превземени и потенцијални обврски	36
16. Трансакции со поврзани страни	38
17. Управување со финансискиот ризик.....	41

ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

Главен Извршен Директор

Борис Хрисафов

Седиште

Првوماјска 66
1000 Скопје

Адвокати

Адвокатска канцеларија Поленак - надворешен адвокат
Адвокатска канцеларија Димитров - надворешен адвокат

Банки

Комерцијална Банка АД - Скопје
Стопанска Банка АД - Скопје
Тутунска Банка АД - Скопје
Алфа Банка АД - Скопје
Охридска Банка АД - Охрид

Ревизори

Ернст и Јанг Овластени Ревизори ДООЕЛ
Маршал Тито 19
1000 Скопје
Република Македонија

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ

До Одборот на директори на Цементарница “УСЈЕ” АД - Скопје

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Цементарница “УСЈЕ” АД - Скопје (“Друштвото”) и консолидираните финансиски извештаи на Цементарница “УСЈЕ” АД - Скопје и неговите подружници (заедно “Групацијата”), кои што ги сочинуваат извештаите за финансиска состојба на Друштвото и на Групацијата на 31 декември 2010 година и извештаите за сеопфатна добивка, извештаите за промените на капиталот и извештаите на паричните текови за годината која што завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со македонската сметководствена регулатива, и интерна контрола којашто раководството смета дека е релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали се резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршуваме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на Друштвото за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на Друштвото. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатчни и соодветени за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи на Друштвото и консолидираните финансиски извештаи на Групацијата објективно ја презентираат, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Друштвото и Групацијата на 31 декември 2010 година како и финансиската успешност и паричните текови на Друштвото и на Групацијата за годината што завршува тогаш во согласност со македонската сметководствена регулатива.

Без да изразиме резерва во нашето мислење, Ви обрнуваме внимание на белешката 2.1 кон финансиските извештаи во која е дефинирана основата за подготовка на финансиските извештаи на Друштвото и Групацијата. Законската рамка за финансиско известување во Република Македонија е дефинирана во Законот за трговски друштва на Република Македонија, врз основа на кој компаниите треба да ги подготвуваат годишните финансиски извештаи. Во согласност со овој закон, финансиските извештаи треба да бидат подготвени во согласност со Меѓународните сметководствени стандарди (МСС), кои се ажурираат на годишна основа, со цел да се усогласат со тековните стандарди, како ревидирани, корегирани и прифатени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди и кои се официјално преведени на македонски јазик, одобрени од Министерството за финансии и објавени во Службен Весник. До датумот на кој овие финансиски извештаи беа одобрени за објавување од страна на раководството на Друштвото и Групацијата, Меѓународните стандарди за финансиско известување, не беа ниту ажурирани ниту пак соодветно преведени и објавени. Локалната пракса продолжува да се развива. Групацијата и Друштвото одбраа да ги објават своите финансиски извештаи во согласност со официјално преведените и објавените МСС и МСФИ на македонски јазик.

Ernst & Young

Ернст и Јанг Овластени Ревизори ДОО, Скопје
Скопје, 15 март 2011 година

ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА

За годината што завршува на 31 декември 2010 година

	Забелешки	Консолидиран		Друштво	
		2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Приходи од продажба	3а	3.925.955	4.531.809	3.795.545	4.414.695
Останати приходи	3б	428.478	260.769	447.574	260.769
Трошоци на продадени производи	3в	(2.246.737)	(2.405.058)	(2.160.801)	(2.318.220)
Бруто добивка		2.107.696	2.387.520	2.082.318	2.357.244
Останати оперативни приходи	3г	23.519	44.365	24.719	45.587
Останати оперативни трошоци	3д	(49.078)	(245.764)	(48.786)	(245.002)
Трошоци за продажба и маркетинг	3ѓ	(34.562)	(50.162)	(33.449)	(50.871)
Административни трошоци	3е	(114.099)	(151.024)	(110.741)	(149.444)
Отстранување на пепел Б		(21.834)	(19.150)	(21.834)	(19.150)
Амортизација	5	(299.135)	(288.110)	(286.603)	(275.589)
Добивка од оперативни активности		1.612.507	1.677.675	1.605.624	1.662.775
Нето (трошоци) / приходи од финансирање	3ж	6.727	(12.038)	7.991	(10.504)
Добивка пред оданочување		1.619.234	1.665.637	1.613.615	1.652.271
Данок на добивка	4	(113.992)	(116.881)	(112.949)	(115.552)
Добивка за годината		1.505.242	1.548.756	1.500.666	1.536.719
Останата сеопфатна добивка		3.740	510	-	-
Вкупно сеопфатна добивка за годината		1.508.982	1.549.266	1.500.666	1.536.719

Добивка за годината распределена на:

Акционерски капитал на матичната компанија	1.502.703	1.544.616
Малцинско учество	2.539	4.140
	1.505.242	1.548.756

Вкупно сеопфатна добивка за годината распределена на:

Акционерски капитал на матичната компанија	1.504.865	1.545.872
Малцинско учество	4.117	3.394
	1.508.982	1.549.266

ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА

за 31 декември 2010 година

	Забелешки	Консолидиран		Друштво	
		2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
СРЕДСТВА					
Нетековни средства					
Недвижности, постројки, опрема	5	2.374.334	2.518.139	2.204.137	2.336.121
Нематеријални вложувања		4.034	4.034	-	-
Вложувања во недвижности	6	34.404	35.796	34.404	35.796
Вложувања во подружница		-	-	157.921	157.921
Средства за истражување и вреднување		13.013	16.010	13.013	16.010
Одложени даночни побарувања		-	6.928	-	6.928
		2.425.785	2.580.907	2.409.475	2.552.776
Тековни средства					
Залихи	7	654.183	700.626	650.700	693.526
Побарувања од купувачи и останати побарувања	8	213.384	127.644	201.226	105.677
Побарувања за краткорочни заеми	9	153.750	-	153.750	-
Побарување за повеќе платен данок на добивка		15.741	10.546	15.220	10.406
Пари и парични средства	10	36.295	144.108	24.713	132.094
		1.073.353	982.924	1.045.609	941.703
ВКУПНО СРЕДСТВА		3.499.138	3.563.831	3.455.084	3.494.479
КАПИТАЛ И ОБВРСКИ					
Капитал и резерви					
Акционерски капитал	11	1.747.730	1.747.730	1.747.730	1.747.730
Останати резерви	12	636.418	634.256	631.888	631.888
Акумулирана добивка		656.973	751.990	653.784	750.838
		3.041.121	3.133.976	3.033.402	3.130.456
Малцинско учество		61.217	57.100	-	-
Вкупен капитал		3.102.338	3.191.076	3.033.402	3.130.456
Нетековни обврски					
Долгорочни резервации за отпремнини	13	62.971	61.154	62.971	61.154
Резервација за ревитализација на рудниците		16.894	16.894	16.894	16.894
Останати нетековни обврски		-	15.122	-	15.122
		79.865	93.170	79.865	93.170
Тековни обврски					
Обврски спрема добавувачите и останати обврски	14	306.293	268.430	331.186	259.720
Тековен дел на долгорочни резервации за отпремнини	13	8.234	10.705	8.234	10.705
Обврска за данок на добивка		2.380	430	2.369	408
Обврска за дивиденда		28	20	28	20
		316.935	279.585	341.817	270.853
ВКУПЕН КАПИТАЛ И ОБВРСКИ		3.499.138	3.563.831	3.455.084	3.494.479

Потпишано од страна на овластени лица на Друштвото на 18 февруари 2011 година:

Борис Хрисафов

Оливера Василковска

Главен Извршен Директор

Финансов директор

Продружителите забелешки претставуваат интегрален дел од овие финансиски извештаи 4

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ
За годината што завршува на 31 декември 2010 година

	Забелешка	Консолидиран		Друштво	
		2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Парични текови од оперативни активности					
Нето добивка пред оданочување		1.619.234	1.665.637	1.613.615	1.652.271
Исправки за:					
(Добивка) од продажба на НПО		(5.246)	(8.725)	(5.246)	(8.725)
Амортизација на материјални средства		299.135	288.109	286.603	275.589
Актуарска добивка		7.687	20.254	7.687	20.254
Отстранување на пепел Б		21.834	19.150	21.834	19.150
Приход од камати		(13.228)	(14.939)	(13.070)	(14.864)
Трошок за камати		5.086	24.725	3.658	23.130
Отпис на застарени побарувања		527	-	527	-
Нето сегашна вредност на отпишани основни средства		2.621	-	2.621	-
Останати резервирања		8.460	-	8.460	-
Оперативна добивка пред промени во оперативниот капитал		1.946.110	1.994.211	1.926.689	1.966.805
(Зголемување) / намалување на побарувања од купувачи и останати побарувања		(86.267)	144.131	(96.076)	172.977
Намалување на залихите		16.149	519.286	12.302	522.224
Зголемување / (намалување) на обврски спрема добавувачите и останати обврски		14.408	(501.292)	47.094	(484.516)
Парични средства генерирани од оперативни активности		1.890.400	2.156.336	1.890.009	2.177.490
Платени камати		(5.086)	(24.725)	(3.658)	(23.130)
Платен данок на добивка		(109.895)	(81.137)	(108.874)	(79.795)
Нето парични текови од оперативни активности		1.775.419	2.050.474	1.777.477	2.074.565
Парични текови од инвестициони активности					
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(147.842)	(158.445)	(147.842)	(158.439)
Средства за истражување и вреднување		(5.008)	(16.010)	(5.008)	(16.010)
Примања од продажба на НПО		6.383	10.385	6.383	10.385
Дадени краткорочни земи		(153.750)	-	(153.750)	-
Примени приходи од камата		13.228	14.939	13.070	14.864
Нето парични текови (користени во) инвестициони активности		(286.989)	(149.131)	(287.147)	(149.200)
Парични текови од финансиски активности					
Дивиденда платена на акционери во Групацијата		(1.444.673)	(2.142.720)	(1.444.673)	(2.142.720)
Дивиденда платена на малцинските акционери		(78.666)	(116.682)	(78.666)	(116.682)
Данок на дивиденда		(74.372)	-	(74.372)	-
Прилив од краткорочни кредити		-	485.000	-	485.000
Отплата на краткорочни кредити		-	(485.000)	-	(485.000)
Вложувања во подружница		-	-	-	(156)
Нето парични текови користени во финансиски активности		(1.597.711)	(2.259.402)	(1.597.711)	(2.259.558)
Нето зголемување на пари и парични средства		(109.281)	(358.059)	(107.381)	(334.193)
Нето курсни разлики		1.468	(75)	-	-
Пари и парични средства на 1 јануари		144.108	502.242	132.094	466.287
Пари и парични средства на 31 декември	10	36.295	144.108	24.713	132.094

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА
За годината што завршува на 31 декември 2010 година

	Акционер-ски капитал	Осиганати резерви (забелешка 12)	Акумули- рана добивка	Вкупно	Малцинско учество	Вкупен капитал
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
На 1 јануари 2009 година	1.747.730	633.000	1.466.776	3.847.506	53.706	3.901.212
Добивка за годината	-	-	1.544.616	1.544.616	4.140	1.548.756
Останата сеопфатна добивка (Курсни разлики од пренос во валута)	-	1.256	-	1.256	(746)	510
Вкупно сеопфатна добивка	-	1.256	1.544.616	1.545.872	3.394	1.549.266
Објавени дивиденди	-	-	(1.466.402)	(1.466.402)	-	(1.466.402)
Авансна дивиденда	-	-	(793.000)	(793.000)	-	(793.000)
На 31 декември 2009 година	1.747.730	634.256	751.990	3.133.976	57.100	3.191.076
Добивка за годината	-	-	1.502.703	1.502.703	2.539	1505.242
Останата сеопфатна добивка (Курсни разлики од пренос во валута)	-	2.162	-	2.162	1.578	3.740
Вкупно сеопфатна добивка	-	2.162	1.502.703	1.504.865	4.117	1.508.982
Објавени дивиденди, нето	-	-	(669.348)	(669.348)	-	(669.348)
Данок на дивиденда	-	-	(74.372)	(74.372)	-	(74.372)
Авансна дивиденда	-	-	(854.000)	(854.000)	-	(854.000)
На 31 декември 2010 година	1.747.730	636.418	656.973	3.041.121	61.217	3.102.338

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА НА ДРУШТВОТО
За годината што завршува на 31 декември 2010 година

	<i>Акционерски капитал МКД '000</i>	<i>Остаточни резерви (забелешка 12) МКД '000</i>	<i>Акумулирана добивка МКД '000</i>	<i>Вкупно МКД '000</i>
На 1 јануари 2009 година	1.747.730	631.888	1.473.521	3.853.139
Добивка за годината	-	-	1.536.719	1.536.719
Останата сеопфатна добивка	-	-	-	-
Вкупно сеопфатна добивка	-	-	1.536.719	1.536.719
Објавени дивиденди	-	-	(1.466.402)	(1.466.402)
Авансна дивиденда	-	-	(793.000)	(793.000)
На 31 декември 2009 година	1.747.730	631.888	750.838	3.130.456
Добивка за годината	-	-	1.500.666	1.500.666
Останата сеопфатна добивка	-	-	-	-
Вкупно сеопфатна добивка	-	-	1.500.666	1.500.666
Објавени дивиденди, нето	-	-	(669.348)	(669.348)
Данок на дивиденда	-	-	(74.372)	(74.372)
Авансна дивиденда	-	-	(854.000)	(854.000)
На 31 декември 2010 година	1.747.730	631.888	653.784	3.033.402

1. Општи информации за Друштвото

Цементарница “Усје” АД - Скопје (“Друштвото”) е основано во Република Македонија, со регистрирано седиште на Првوماјска бб, Скопје.

Основната дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент, усјемал, готов бетон, клинкер и други производи од цемент. Основната дејност на подружниците во Косово и Бугарија се услуги за поддршка на продажбите на Групацијата во Косово и Бугарија.

Друштвото е контролирано од Titan Cement Netherlands B.V. со седиште во Холандија, кој поседува 94,84% од акциите на Друштвото. Крајната матична компанија на Друштвото е Titan Cement Company S.A. - Greece.

Бројот на вработени на 31 декември 2010 година е 348 (2009: 349 вработени).

Финансиските извештаи на Друштвото и Групацијата за годината што завршува на 31 декември 2010 година се одобрени од страна на Одборот на директори на 18 февруари 2011 година.

2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи

Консолидираните финансиски извештаи на Цементарница “Усје” АД - Скопје и неговите подружници (“Групацијата”) и финансиските извештаи на Друштвото беа подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (Службен весник на Република Македонија број 28/04 со измените 84/05, 25/07, 87/08, 42/10 и 48/10) и сметководствените принципи (“македонски ОПСП”), кои се во согласност со новиот Правилник за водење на сметководство објавен на 29 декември 2009 година (Службен весник на Република Македонија 159/09) применлив од 1 јануари 2010 година. Овој Правилник ги содржи ажурираните и соодветно преведените Меѓународни стандарди за финансиско известување т.е. основниот текст на Меѓународните стандарди за финансиско известување вклучувајќи ги и ПКТ и КТМФИ како што се објавени од страна на ИАСБ заклучно со 1 јануари 2009 година.

Во периодот заклучно со 31 декември 2009 година во примена беа меѓународните сметководствени стандарди објавени во Службен весник на Република Македонија како што следи:

- Ревидираните меѓународни сметководствени стандарди, МСС 1 до МСС 39 беа објавени на 30 декември 2004 година, претходните со важност од 5 ноември 1999 година. Датумот на стапување во сила на сите ревидирани стандарди е 1 јануари 2005 година. Меѓународните сметководствени стандарди, МСС 40 и МСС 41 се објавени и стапуваат во сила на 1 јануари 2005 година.
- На 10 февруари 2005 година е објавен меѓународниот стандард за финансиско известување 1. Датата на стапување во сила е 17 февруари 2005 година.
- На 29 декември 2005 година се објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување, МСФИ 2 до МСФИ 7. Датумот на стапување во сила е 30 декември 2005 година.

Консолидираните финансиски извештаи на Групацијата и финансиските извештаи на Друштвото беа подготвени врз основа на историска набавна вредност. Консолидираните финансиски извештаи и финансиските извештаи на Друштвото се презентирани во македонски денари (МКД) и сите износи се заокружени во најблискиот износ во илјади (д000) освен ако не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи (продолжува)

Промени во сметководствениите политики и обелоденувања

Ажурирањето на сметководствените стандарди односно објавувањето на новиот Правилник за водење на сметководство нема значајно влијание на финансиските извештаи на Групацијата и на Друштвото освен за следното:

- МСС 1 (ревидиран) Презентација на финансиските извештаи

МСС 1 (ревидиран) Презентација на финансиските извештаи

Друштвото го усвои ревидираниот стандард од 1 јануари 2010 година. Ревидираниот стандард бара да се одвои сопственичката од несопственичката промена во главнината. Извештајот за промените во главнината ги вклучува само деталите на трансакциите со сопствениците, промените во капиталот со несопствениците се презентираат како усогласување на секоја компонента на капиталот. Дополнително, стандардот воведува извештај за сеопфатна добивка: тој ги прикажува сите ставки на признаени приходи и расходи, било во еден извештај или во два взаемно поврзани извештаи. Друштвото и Групацијата одбра да прикажува единечен извештај за сеопфатна добивка. Споредбените информации беа повторно презентирани така што се во согласност со ревидираниот стандард. Бидејќи промената е само презентациона, не влијае на заработката по акција. Финансиските извештаи беа приготвени во согласност со ревидираните барања за обелоденување.

Основи за консолидација

Консолидираните финансиски извештаи се состојат од финансиските извештаи на Друштвото и неговите три подружници: Cement Plus for Building Materials DOO - Косово со сопственост од 65%, РУДМАК ДООЕЛ експорт - импорт Скопје во 100% сопственост на Друштвото и TROJAN CEM EOOD Бугарија во 100% сопственост на Друштвото. Финансиските извештаи на консолидираните подружници се подготвени за истата година на известување како и извештаите на матичната компанија, користејќи конзистентни сметководствени политики.

Сите меѓукомпаниски салда, трансакции, приходи и трошоци и добивки и загуби кои произлегуваат од трансакциите во рамките на Групацијата, а кои се евидентираат како средства целосно се елиминирани. Подружниците се целосно консолидирани од датумот на превземањето, кој всушност е датум на кој Групацијата ја стекнала контролата, и продолжува да се консолидира се до датумот до кој таквата контрола ќе постои.

Малцинското учество претставува дел од добивката или загубата и нето средствата кои не се во сопственост на Групацијата и се претставени одделно во билансот на успех, и во капиталот на консолидираниот извештај за финансиската состојба, одделно од акционерскиот капитал на матичната компанија.

2.2 Значајни сметководствени политики

а. Преведување на странски валути

Групацијата и Друштвото ги подготвува финансиските извештаи во македонски денари, кои се функционална и презентациона валута на Групацијата и Друштвото за локални законски потреби. Секој ентитет во Групацијата определува сопствена функционална валута и елементите на финансиските извештаи за секој ентитет се мерат користејќи ја таа валута.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

а. Преведување на странски валути (продолжува)

Трансакциите во странски валути иницијално се евидентираат во функционална валута по курсот кој е важечки на денот на трансакцијата. Монетарните и немонетарните средства и обврски деноминирани во странски валути се сведени во функционалната валута по курс кој е важечки на датумот на известување. Сите разлики се пренесени во билансот на успех.

Функционалната валута на домашните операции, РУДМАК ДООЕЛ експорт - импорт Скопје е МКД. Функционалната валута на странските операции, Cement Plus for Building Materials - Косово како и за Тројан Цем - Бугарија е евро. На секој датум на известување, средствата и обврските на оваа подружница се сведени преку конверзија на евра во валутата на презентирање на Цементарница “Усје” АД (македонски денар) по курс кој важи на датумот на известување (2010: МКД 61,5050 за 1 ЕУР; 2009: МКД 61,1732 за 1 ЕУР), а неговиот биланс на успех е сведен по пондериран просечен годишен курс (2010: МКД 61,3391 за 1 ЕУР; 2009: МКД 61,2880 за 1 ЕУР). Курсните разлики кои произлегуваат од ова сведување се пренесени директно во останата сеопфатна добивка. При продажба на странскиот ентитет кумулативот од овие разлики признати во останата сеопфатна добивка кој се однесува на соодветниот странски ентитет се препознава во билансот на успех.

б. Вложувања во подружници

Подружници се сите ентитети во кои Друштвото има моќ да владее со финансиските и оперативните политики, главно пропратена со сопственост на повеќе од една половина од гласачките права. Постоенето и ефектот од потенцијалните гласачки права кои што во моментот се на располагање или пак можат да се конвертираат се земаат во предвид при утврдување дали Групацијата има контрола над ентитетот. Набавната вредност на стекнатиот ентитет се утврдува според објективната вредност на дадените средства, издадените капитални инструменти и обврските настанати или претпоставени на датумот на размената, зголемена за трошоците кои директно може да се припишат на стекнувањето. Во одделните финансиски извештаи на Друштвото, вложувања во подружницата се прикажани по набавна вредност намалена за оштетување на вредноста. Алоцираните ефекти кои ја надминуваат акумулираната добивка на подружницата се сметаат како поврат на вложувањето и се признаваат како намалување на набавната вредност на вложувањето.

в. Недвижности, постројки и опрема

Недвижности, постројки и опрема, се евидентираат како што следи:

- За средствата набавени до 31 декември 1998 година, ревалоризацијата направена во согласност со претходните ОПСП, на датумот на прифаќање на МСФР од страна на Групацијата (1 јануари 2004 година) е прифатена како претпоставен трошок бидејќи ревалоризацијата беше приближно еднаква на трошокот за амортизација според МСФР коригиран за порастот на индексот на цени на индустриските производители.
- Средствата набавени по 31 декември 1998 година се евидентираат по набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и последователните акумулирани загуби поради обезвредување.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

в. Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Набавките се евидентираат по набавна вредност. Набавната вредност претставува набавна цена од добавувачот заедно со сите трошоци настанати при ставање во употреба на новата недвижност, постројка и опрема.

Ставките на недвижности, постројки и опрема кои се отпишуваат или оттуѓуваат се елиминираат од извештајот за финансиска состојба, заедно со соодветната акумулирана амортизација. Добивките или загубите од отуѓувањето се определуваат со споредување на приходот со сметководствената вредност. Тие се вклучуваат во билансот на успех.

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата е утврдена за да се отпише набавната вредност или проценетата вредност на недвижностите, постројките и опремата врз основа на право-пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на употреба на средствата. Основните амортизациони стапки се следните:

Згради	2,5 -10%
Опрема	5 - 25%

Земјата се евидентира во извештајот за финансиска состојба по набавната вредност намалена за исправките поради оштетување и не се амортизира, бидејќи се претпоставува дека има неограничен век на траење, освен за рудниците кои се амортизираат врз основа на исцрпеноста. Исцрпеноста се евидентира како процес на материјално извлекување, а се користи методот на единица на производство.

Методите на амортизација, корисниот век на употреба и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секој датум на известување.

г. Вложувања во недвижности

Вложувањата во недвижности, главно се состои од земјиште, производни објекти со деловни канцеларии и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Групацијата. Вложувањата во недвижности се вреднуваат според трошочниот модел, односно по набавна вредност намалена за амортизацијата и загуби поради обезвреднување, доколку постои, во согласност со барањата на МСС 16 за недвижности, постројките и опремата и МСС 36 за обезвреднувањето.

д. Средства за истражување и вреднување

Издатоците за истражување и вреднување (географски врзано за концесијата, дозволата или одобрената рударска лиценца) се капитализираат и се признаваат како средство доколку е одлучено од страна на раководството дека рударските активности економски се оправдани и може да се развијат за комерцијално производство. На крајот на периодот на известување, овие трошоци ги вклучуваат трошоците за стекнување на концесии за детални геолошки истражувања. Сите други издатоци за истражување и вреднување се признаваат како трошок во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Административните и општи трошоци поврзани со истражувањата и вреднувањата се признаваат како трошоци во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

ѓ Финансиски инструменти-иницијално признавање и последователно мерење

Финансиски средства

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските средства се класифицираат како финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата, заеми и побарувања, инвестиции кои се чуваат до доспевање, финансиски средства расположливи за продажба или деривативи определени како хеџинг инструменти во ефективен хеџинг, соодветно. Групацјата ја утврдува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање.

Финансиските средства иницијално се признаваат по објективна вредност плус директно поврзаните трансакциони трошоци, во случај кога вложувањата се вреднуваат по вредност која е различна од објективната вредност преку добивка или загуба. Набавката или продажбата на финансиските средства кои подразбираат испорака на средства во временски период утврден со правна регулатива или пазарна спогодба (редовен начин на набавка) се признаваат на датумот на трансакцијата т.е. датумот на кој Групацјата се обврзува да купи или продаде средство.

Финансиските средства на Групацјата вклучуваат пари и парични средства и краткорочни депозити, побарувања од купувачи и останати побарувања и краткорочни заеми.

Последователни мерења

Последователните мерења на финансиските средства зависат од нивната класификација, како што следи:

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски средства расположливи за тргување и финансиски средства кои при иницијалното признавање биле утврдени по објективна вредност преку добивка или загуба. Финансиските средства се класифицирани како расположливи за тргување доколку се набават со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија ги вклучува финансиските инструменти - деривативи кои не ги исполнуваат критериумите за употреба во сметководство на хеџинг како што е дефинирано во МСС 39. Групацјата нема определено финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања, кои не котираат на активниот пазар. Овие финансиски средства се сведуваат по амортизирана набавна вредност со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех во моментот кога заемите и побарувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и преку процесот на амортизација.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Вложувања кои се чуваат до доспевање

Недеривативните финансиски средства со фиксни или определени плаќања и со фиксен датум на доспевање се класифицираат како вложувања кои се чуваат до доспевање, доколку Групацијата има намера и можност да ги чува до доспевање. По иницијалното мерење, вложувањата кои се чуваат до доспевање се вреднуваат по амортизирана набавна вредност со користење на методата на ефективна каматна стапка. Овој метод користи ефективна каматна стапка која прецизно ги дисконтира проценетите идни парични приливи низ очекуваниот век на финасиското средство до нето сметководствената вредност на финасиското средство. Добивките и загубите се евидентираат во биласот на успех во моментот кога вложувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и низ процесот на амортизација. Групацијата нема вложувања кои ги чува до доспевање во годините што завршуваат на 31 декември 2010 година и 2009 година.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативни финансиски средства кои се определени како расположливи за продажба или не се класифицирани во претходните три категории. По иницијалното мерење, финансиските средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со евидентирање на нереализираните добивки или загуби во останатата сеопфатна добивка се додека вложувањето е анулирано, кога кумулативната добивка или загуба се признава во билансот на успех. Групацијата нема вложувања расположливи за продажба во годините што завршуваат на 31 декември 2010 година и 2009 година.

Депризнавање

Финансиските средства (или, доколку е соодветно дел од финансиско средство или дел од група на слични финансиски средства) се депризнаваат доколку:

- правото за прием на парични приливи од средството е истечено;или
- Групацијата ги има префрлено своите права за прием на парични приливи во целосен износ без значајно одложување на трето лице преку „аранжмани на посредник” и или (а) Групацијата има префрлено значителен дел од сите ризици и користи од средството, или (б) Групацијата нема префрлено ниту задржано значителен дел од сите ризици и користи од средството, но ја има префрлено контролата на средството.

Намалување на вредноста поради обезвреднување

Групацијата на секој датум на известување утврдува дали постои објективен доказ дека финансиското средство или група на финасиски средства се обезвреднети. Финансиското средство или група на финасиски средства се смета за обезвреднето ако, и само ако, постои објективен доказ за намалување на вредноста поради обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани кои настануваат по иницијалното признавање на средството (настан на загуба) и тој настан за загуба има влијание на проценетите идни парични приливи на финансиското средство или на група на финансиски средства кои може со сигурност да се проценат. Доказот за обезвреднување може да вклучува индикатори дека должниците или група на должници се соочуваат со значителни финансиски проблеми, неисполнување на обврските за исплата на камата или враќање на главницата, веројатноста дека ќе објават стечај или друга финасиска реорганизација и каде што постојат видливи индикации за мерливо

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

Намалување на вредноста поради обезвреднување (продолжува)

намалување на проценетите идни парични текови, како што се промени во областа на економските услови кои доведуваат до неуспех.

Загуба поради обезвреднување во однос на финансиските средства вреднувани по амортизационен трошок се пресметуваат како разлика помеѓу нивната сметководствена вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични приливи дисконтирана по оригинална ефективна каматна стапка.

Поединечните значителни финансиски средства се тестираат за намалување на вредноста поради обезвреднување поединечно. Останатите финансиски средства се проценуваат заедно во групи кои имаат слични карактеристики во врска со кредитниот ризик.

Сите загуби поради обезвреднување се признаваат во билансот на успех. Загубата поради обезвреднување може да се анулира доколку може објективно да се поврзе со настанот по признавањето на загубата поради обезвреднување. За финансиските средства кои се вреднуваат по амортизирана набавна вредност, анулирањето се признава во добивката или загубата.

Финансиски обврски

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските обврски се класифицираат како финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба, како заеми и позајмици или како деривативи кои служат како хеџинг инструменти со ефективен хеџинг, соодветно. Групацијата ја определува класификацијата на финансиските обврски при иницијалното признавање. Финансиските обврски иницијално се признаваат по објективна вредност, плус директно поврзаните трошоци на трансакцијата доколку се класифицираат како заеми и позајмици.

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски спрема добавувачите и други обврски.

Последователно мерење

Мерењето на финансиските обврски зависи од нивната класификација како што следи:

Финансиски обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиските обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски обврски расположливи за тргување и финансиски обврски одредени по објективна вредност при иницијалното признавање преку добивка или загуба.

Финансиските обврски се класифицираат како расположливи за тргување доколку се набавени со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија вклучува деривативни финансиски инструменти кои не ги исполнуваат сметководствените услови за хеџинг определени според МСС 39. Добивките и загубите од обврските кои се чуваат за тргување се признаваат во билансот на успех.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

Финансиски обврски (продолжува)

Групацијата нема одредено финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и позајмици

По иницијалното признавање, каматоносните заеми и позајмици последователно се мерат низ процесот на нивна амортизација со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех кога обврските се анулираат, како и низ процесот на нивна амортизација.

Депизнавање

Финансиската обврска се депривира кога задолжението за обврската е подмирено, поништено или престанува да важи.

Кога постоечка финансиска обврска е заменета со друга од ист заемодавател по значително поразлични услови, или пак условите на постоечката обврска значително се променети, таква размена или измена се третира како депривирање на оригиналната обврска и признавање на новата обврска, а разликата на соодветните сметководствени износи се признава во билансот на успех.

Нетирање на финансиските инструменти

Финансиските средства и финансиските обврски се нетираат и нето износот е презентираан во консолидираниот биланс на состојба, ако и само ако, постои применливо законско право за нетирање на евидентираниот износ и постои намера да се порамни на нето основа, или да се признаат средствата или да се порамнат обврските истовремено.

е. Залихи

Залихите се вреднуваат според пониската вредност помеѓу набавната или нето реализационата вредност. Набавната вредност се утврдува според методот на просечни цени. Цената на чинење на готовите производи и производството во тек вклучува сировини, директна работна сила, останати директни трошоци и поврзани производствени режиски трошоци, исклучувајќи ги продажните и административните трошоци. Нето реализационата вредност е проценетата продажна цена во редовниот тек на работењето, намалена за предвидените трошоци за довршување и предвидените трошоци за да се изврши продажбата. Ситниот инвентар се отпишува 100% при ставање во употреба.

ж. Пари и парични средства

Парите и паричните средства вклучуваат готовина во благајна, парични средства во банки и депозити со рок на доспевање до три месеци или помалку.

з. Акционерски капитал

Обични акции се класифицирани во капитал.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

с. Даноци

Трошокот за данокот на добивка се состои од тековен данок на непризнаени расходи, данок на исплатена дивиденда и резервација за неревидирани даночни години. Даночната стапка за 2010 и 2009 година изнесува 10%.

Данок на непризнаени расходи

Пресметката и плаќањето на данокот од добивка е во согласност со Законот за данок на добивка кој го подразбира моделот на оданочување на даночно непризнаените трошоци со корекција за износот на даночниот кредит и даночните ослободувања. Плаќањето на месечната обврска е аконтативно и тоа само на непризнаените расходи.

Данок на исплатена дивиденда и друга распределба на добивката

Износот којшто се распределува во вид на дивиденда и други распределби од добивката било да е во паричен или непаричен облик се оданочува во моментот на нивната исплата.

За повеќе детали, објаснување е дадено во забелешка 4.

Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

- Кога данокот на додадена вредност на набавка на средства или услуги не е надоместлив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средство или како дел од трошокот каде што е соодветно; и
- Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данок на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните власти се вклучува како дел од побарувањата или обврските во извештајот за финансиска состојба.

и. Бенефиции на вработените

Пензии

Групацијата, во нормалниот тек на работењето, врши уплата на придонесите на вработените за пензии, здравство, вработување и персонален данок на доход кои се пресметани со примена на законските стапки кои се важечки во земјата во текот на годината на бруто платите. Групацијата ги врши овие уплати во владините здравствени и пензиски фондови. Трошокот за овие уплати се прикажува во билансот на успех во истиот период во кој е прикажан и поврзаниот трошок за платите.

Групацијата не работи според било каква друга пензиска шема или план за надоместоци од пензионирање и поради тоа нема никакви дополнителни обврски по овие основи.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

и. Бенефиции на вработените (продолжува)

Надоместоци за престанок на работен однос и надоместоци од пензии

Надоместоците за престанок на работен однос на вработениот ќе престане пред нормалниот рок за пензионирање или кога вработениот ќе прифати доброволно да замине во замена за овие надоместоци. Групацијата признава надоместок за престанок на работен однос во случај кога има одлука за престанок на работниот однос на одредени вработени без можност за повлекување на одлуката или кога постои доброволно пријавување од вработените за престанок на нивниот работен однос.

Според потпишаниот колективен договор, Групацијата е обврзана да исплати отпремнини во износ кој е еднаков на шест просечни републички плати и помеѓу една и три просечни републички плати да бидат исплатени како јубилејни награди. Бројот на просечните републички плати за јубилејните награди одговара на вкупниот број на години на служба од страна на вработените како што е презентирано во табелата подолу:

Вкупно број на години служба	Број на плати
10	1
20	3
30	3
35 (жени)	3
40 (мажи)	3

Долгорочните резервирања за отпремнините и јубилејните награди се утврдуваат според вредноста на шест просечни републички плати и помеѓу една и три просечни републички плати за јубилејните награди коригирана со коефициентот кој го рефлектира односот помеѓу годините на искуство на вработените и вкупниот број на години поминати на работа. Дефинираните користи се пресметуваат годишно од страна на независни актуари со примена на кредитната метода за проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинирани користи се одредува со дисконтирање на претпоставените идни парични одливи со употреба на дисконтна стапка на Народна Банка на Република Македонија во отсуство на пазар на висококвалитетни корпоративни обврзници или државни обврзници кои се деноминирани во валута во која бенефициите ќе бидат исплатени, и кои имаат услови за доспевање приближни на условите на поврзани обврски за пензионирање.

Надоместоци за стипендии на деца на вработени

Почнувајќи од 2009 годна, во актуарската пресметка е вклучена и пресметката на надоместоците за стипендии кои ги обезбедува Групацијата на децата на вработените кои се на редовни додипломски и последипломски студии, како и на децата на починатите вработени додека се средношколци. Исто така, во пресметката се земени во предвид и децата кои сеуште не се на возраст за започнување со студии, со претпоставка дека 40% од нив ќе се запишат на факултет.

Актуарските добивки и загуби кои произлегуваат како резултат на искусни проценки и промени во актуарските претпоставки се признаваат како приходи или трошоци во периодот кога истите настанале.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

ј. Резервации

Резервирањата за ревитализација на рудниците, трошоците за реструктурирање и правните спорови се признаваат и пресметуваат: кога Групацијата има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, и кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската; и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервациите на Групацијата се состојат од резервации за отпремнини, јубилејни награди, стипендии, ревитализација на рудниците и резервација за неревидирани даночни години. Резервациите не се признаваат за идни оперативни загуби.

Онаму каде што постојат голем број на слични обврски, веројатноста дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмират обврските, се одредува со земање во предвид на класата на обврските како една целина. Резервации се признаваат дури и кога веројатноста дека одлив на средства ќе биде потребно е многу мала, а се однесува на било која ставка вклучена во истата класа на обврски.

Резервациите се вреднуваат по сегашната вредност на очекуваните издатоци кои се потребни да настанат со цел да се подмири обврската со употреба на стапка пред оданочување која ги отсликува тековно пазарните проценки на временската вредност на парите и поврзаните специфични ризици на дадените обврски. Зголемувањето на резервациите како резултат на временските растојанија се признаваат како трошоци по камати.

к. Признавање на приходите

Приходите се признаваат до степенот до кој е веројатно дека Групацијата ќе има прилив на идни економски користи и тие користи можат веродостојно да се измерат. Приходот се вреднува според објективната вредност на примениот надомест или побарувањето за продадени добра и услуги намален за одобрените дисконти, работи и данокот на додадена вредност. Следниве специфични критериуми исто така треба да бидат задоволени пред приходот да биде признат:

Продажба на стоки

Приходите се признаваат кога значајниот ризик од доделување на сопственоста на стоките ќе се пренесе на купувачот, вообичаено со испораката на стоките.

Давање на услуги

Надоместоци од обезбедени услуги се признаваат за периодот во кој услугите се дадени и прифатени од купувачот.

Приходи од камати

Каматите по депозити се пресметуваат по истекување на орочувањето на истите.

Приходи од закупнина

Приходи од закупнина се однесуваат на приходите остварени од оперативен наем од вложувањата во недвижности и се признаваат на праволиниска основа во текот на целиот период на наемот.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**л. Наеми**

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицира како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативниот наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавателот) се признаваат во билансот на успех на праволиниска основа во текот на периодот на наемот.

љ. Распределба на дивиденди

Распределбата на дивидендите на акционерите на Групацјата се признава како обврска во финансиските извештаи во периодот во кој се одобрени дивидендите од страна на акционерите на Групацјата.

м. Последователни настани

Настаните после датумот на известување, кои обезбедуваат евиденција за состојбата која постои на датумот на известување, се третираат како корективни настани во овие финансиски извештаи. Оние кои се индикативни на состојбата која произлегува после датумот на известување имаат третман на некорективни настани.

н. Управување со финансискиот ризик*Сметководствени проценки и претпоставки*

Групацјата прави проценки и претпоставки кои се однесуваат на иднината. Резултирачките сметководствени проценки, по дефиниција многу ретко се идентични со актуелните резултати. Проценките и претпоставките кои влијаат значително на предизвикување материјални корекции до сегашните вредности на средствата и обврските во рамките на наредната финансиска година се презентирани подолу.

Резервација за ревитализација на рудниците

Друштвата што вршат експлоатација на минерални сировини од рудниците потребно е истите на крајот од нивниот век на експлоатација да ги вратат во првобитна состојба, односно во состојба во која биле на почетокот пред да бидат експлоатирани, што е во согласност со законската регулатива односно со Законот за екологија применлив во земјата во која Групацјата работи (да се врати земјиштето во првобитна состојба после три години откако ќе се затвори рудникот и откако ќе заврши неговата експлоатација), и тоа до ниво кое е во законските рамки и до ниво кое е во согласност со политиката и праксата која се води за заштита на животната средина.

Резервацијата за ревитализација на рудниците ја одразува сегашната вредност на очекуваните идни трошоци за рекултивизација кои се очекува да настанат за оние делови од рудниците кои биле експлоатирани со датумот на известување. Резервацијата претставува сегашна вредност на очекувани идни одливи на пари кои се очекува дека ќе настанат за ревитализација на рудниците. Ова вклучува и одредување на вредноста на основа на проектот за ревитализација, дисконтните стапки и очекувани инфлационски стапки. Резервациите се преоценуваат на секој известувачки датум и се корегира со цел да ја одрази сегашната вредност на идните трошоци потребни за да се исполни обврската.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

н. Управување со финансискиот ризик

Сегашната вредност на очекуваните трошоци за ревитализација (тоа е оригиналната проценка како и промените во сметководствените проценки) се признава во билансот на успех освен ако не се поврзани со основните средства кои се наоѓаат и се поврзани со рудниците, при нивното првично признавање во кој случај, трошоците се капитализираат и амортизираат во текот на нивниот век на употреба.

Секоја промена во нето сегашната вредност на исправката за ревитализација на рудниците во текот на временското растојание се признава како финансиски трошок во билансот на успех.

Сметководствени проценки и претпоставки (продолжува)

Бенефиции на вработените

Сегашната вредност на обврската за пензионирање зависи од голем број на фактори кои се одредуваат на годишна основа со употреба на голем број на претпоставки. Употребените претпоставки во одредувањето на нето ефектот (трошок или приход) за пензионирање вклучува дисконтни стапки. Било какви промени во овие претпоставки ќе се одразат на сегашната вредност на обврската за пензионирање и другите бенефиции за вработените.

Групацијата користи претпоставена годишна дисконтна стапка. Тоа е каматна стапка која би требало да се употребува со цел да ја одрази сегашната вредност на претпоставените идни парични одливи кои се очекува да настанат со цел да се подмират обврските за дефинираните користи. Во одредувањето на соодветна дисконтна стапка, Групацијата ја употребува дисконтна стапка на Народна Банка на Република Македонија во отсуство на пазар на висококвалитетни корпоративни обврзници или државни обврзници кои се деноминирани во валута во која бенефициите ќе бидат исплатени, и кои имаат услови за доспевање приближни на условите на поврзани обврски за пензионирање.

Останатите клучни претпоставки за пресметка на обврската за пензионирање во еден дел се засниваат на тековните пазарни услови (види забелешка 13).

Објективна вредност

Номиналната вредност намалена за проценетите загуби поради оштетување на средствата и обврските со рок на доспевање помалку од една година е приближна на нивната објективна вредност.

3. Приходи и трошоци

а. Приходи од продажба

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
<i>Бруто приходи од продажба</i>				
Домашен пазар	3.892.415	4.363.942	2.520.048	2.908.524
Странски пазар	33.540	167.867	1.275.497	1.506.171
	3.925.955	4.531.809	3.795.545	4.414.695
Домашен пазар				
Приходи од цемент	3.634.740	4.094.231	2.271.904	2.653.638
Приходи од готов бетон	121.827	132.637	121.827	132.637
Приходи од препродажба на стоки	60.385	50.479	50.854	36.294
Приходи од усјепор	-	17.343	-	16.703
Приходи од употреба на сопствени производи и	75.463	69.252	75.463	69.252
	3.892.415	4.363.942	2.520.048	2.908.524
Странски пазар				
Приходи од цемент	31.499	152.655	1.265.094	1.477.925
Приходи од препродажба на стоки	2.041	2.056	10.360	14.503
Приходи од усјепор и песок	-	-	43	587
Приходи од клинкер	-	13.156	-	13.156
	33.540	167.867	1.275.497	1.506.171

б. Други приходи

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
Петрол кокс	305.932	198.950	305.932	198.950
Варовник	42.819	9.203	42.819	9.203
Превоз од трети лица	33.410	7.074	33.410	7.074
Услуги	26.792	21.439	26.792	21.439
Приходи од употреба на сопствени производи	18.532	22.525	18.532	22.525
Превоз на цемент	-	-	19.096	-
Песок	605	1.444	605	1.444
Адитиви	388	134	388	134
	428.478	260.769	447.574	260.769

3. Приходи и трошоци (продолжува)

в. Трошоци на продадени производи

	Консолидирано		Друштво	
	2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Гориво за печки	477.184	367.078	477.184	367.078
Трошоци на продадени трговски стоки	387.529	284.408	305.428	203.467
Плати и други надоместоци	259.484	302.398	258.009	301.058
Електрична енергија	251.572	265.561	250.827	264.937
Суровини	172.029	217.395	172.029	217.051
Трошоци во секторот за пакување	168.276	174.551	168.276	174.551
Трошоци од употреба на сопствени производи	93.995	91.777	93.995	91.777
Потрошен материјал	77.230	83.118	77.230	83.118
Транспортни услуги	70.563	20.268	70.563	18.288
Одржување	63.851	70.512	63.474	70.439
Останати услуги	56.019	54.617	55.218	54.617
Резервни делови	36.044	46.802	35.977	46.559
Движење на залихи, нето	8.577	330.918	8.577	330.918
Премии за осигурување	6.982	7.089	6.656	6.823
Останати трошоци	117.402	88.566	117.358	87.539
	2.246.737	2.405.058	2.160.801	2.318.220

3. Приходи и трошоци (продолжува)

г. Останати оперативни приходи

	Консолидирано		Друштво	
	2010 МКД '000	2009 МКД '000	2010 МКД '000	2009 МКД '000
Капитална добивка од продажба на основни средства и вложувања во недвижности	5.246	8.725	5.246	8.725
Ослободување на резервацијата за отпремнини и јубилејни награди	5.009	16.201	5.009	16.201
Приходи од продажба на материјали и сировини	4.457	7.655	4.457	7.655
Приходи од закупнина	4.401	4.648	4.401	4.648
Наплатени штети од осигурителни компании	1.601	-	1.601	-
Техничка помош	-	-	1.292	1.223
Приходи од отпад	958	1.174	958	1.174
Приходи од утrophоци за ЗР	615	-	615	-
Приходи од продажба на заштитна марка и останати услуги	406	1.263	406	1.263
Останати приходи од минати години	309	-	309	-
Вишоци на производи	15	189	15	189
Менза	-	1.841	-	1.841
Приходи од продажба на основни средства	-	1.596	-	1.596
Останати приходи	502	1.073	410	1.072
	23.519	44.365	24.719	45.587

Капитална добивка од продажба на основни средства во износ од 5.246 илјади денари се состои од експроприрано градежно земјиште од страна на Република Македонија

Актуарските добивки и ослободување на неискористената резервација за користите на вработените во износ од 5.009 илјади денари се однесуваат и се резултат на искусствените проценки и промени во актуарските претпоставки пресметани на годишно ниво од страна на независни актуари со употреба на кредитната метода за проектирана единица.

Приходи од продажба на сировини и материјали во износ од 4.457 илјади денари се состои од 3.895 илјади денари кои се однесуваат на продадена пепел (транзит) на поврзан ентитет од Косово и 562 илјади денари останати материјали (електроди).

Приходи од закупнина во износ од 4.401 илјади денари се состои од закупени пумпи за готов бетон и цистерни за превоз на цемент во износ од 3.588 илјади денари, земјиште во износ од 801 илјади денари и деловен простор во износ од 12 илјади денари, се на трети лица.

3. Приходи и трошоци (продолжува)

д. Останати оперативни трошоци

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД '000	МКД '000	МКД '000	МКД '000
Актуарски загуби и поврзани трошоци за вработените	12.696	36.456	12.696	36.456
Расход на застарени залихи по попис	8.460	33	8.460	33
Останати неспомнати трошоци	8.107	2.367	8.107	2.367
Спогодбен престанок	6.377	139.988	6.377	139.988
Набавна вредност на продадени м-ли и суровини	3.840	7.405	3.840	7.405
Рабати и попусти	2.778	14.009	2.734	13.423
Нето сегашна вредност на продадени и отпишани основни средства	1.138	1.660	1.138	1.660
Трошоци за деловен простор	953	323	953	323
Исправка на вредност на сомнителни и спорни побарувања	527	-	527	-
Трошоци за задржан данок	420	12	420	9
Надомест на штета	316	-	316	-
Кусок на производи во магацин	22	9.044	22	9.044
Казни заради неплатени јавни давачки	-	32.911	-	32.911
Останати трошоци	3.444	1.556	3.196	1.383
	49.078	245.764	48.786	245.002

Износот од 12.696 илјади денари се однесува на актуарските загуби и дополнителните финансиски и трошоци за тековни услуги кои произлегуваат од искусствените проценки и промени во актуарските претпоставки пресметани на годишно ниво од страна на независни актуари со употреба на проектирана метода.

Износот од 8.460 илјади денари претставува расход на застарени залихи признат и усвоен со спроведениот редовен годишен попис од страна на Групацијата.

Износот од 8.107 илјади денари се состои од 3.652 илјади денари дополнително утврдени давачки за ДДВ за лебдечката пепел Б, а непризнаени во 2009 година, понатаму 3.484 илјади денари поврзано со рефактурирани услуги од страна на стратешки деловен партнер на Групацијата и остатокот е незначителен износ.

Спогодбен престанок во износ од МКД 6.377 илјади денари се однесуваат на неколку вработени од вкупно 41 вработен на кои им беше доставено решението за престанок на работниот однос од деловни причини во текот на 2009 година, а кои дополнително се пријавија да си заминат спогодбено од работа врз основа на предложената шема на Друштвото за спогодбено заминување од работа како дел од активностите на Групацијата за намалување на бројот на вработени.

3. Приходи и трошоци (продолжува)

г. Трошоци за маркетинг и продажба

	Консолидирано		Друштво	
	2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Плати и други надоместоци	23.075	25.291	21.962	24.144
Одржување на возила и други трошоци	3.081	2.957	3.081	2.957
Електрична енергија и други трошоци	2.404	3.068	2.404	3.068
Трошоци за истражување на пазарот	1.819	1.835	1.819	1.835
Компјутерски услуги и поврзани трошоци	548	721	548	721
Патни трошоци	373	349	373	349
Осигурување	97	201	97	201
Царински такси за извоз	41	2.365	41	2.365
Адвокатски услуги	2	2	2	2
Услуги за користење на јавни складишта и транспорт на вратен цемент	-	11.602	-	13.486
Останати трошоци	3.122	1.771	3.122	1.743
	34.562	50.162	33.449	50.871

е. Административни трошоци

	Консолидирано		Друштво	
	2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Плати и други надоместоци	42.699	45.461	40.675	45.029
Надомест за техничка помош	30.567	59.008	30.567	59.008
Донации и спонзорство	7.076	3.840	7.076	3.840
Електрична енергија и други трошоци	4.773	5.055	4.378	4.692
Адвокатски услуги	4.191	4.401	4.081	4.401
Реклама и пропаганда	3.035	6.332	3.035	6.320
Останати услуги	3.027	1.520	2.843	1.353
Патни трошоци	2.801	2.789	2.801	2.783
Одржување на возила и други трошоци	2.636	2.408	2.636	2.375
Ревизорски услуги	2.851	2.518	2.503	2.518
Компјутерски услуги и поврзани трошоци	1.427	1.363	1.283	1.216
Осигурување	203	486	203	486
Останати трошоци	8.813	15.843	8.660	15.423
	114.099	151.024	110.741	149.444

3. Приходи и трошоци (продолжува)

ж. Нето приходи од финансирање

	Консолидирано		Друштво	
	2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Приходи од камата	13.228	14.939	13.070	14.864
Банкарски услуги	(3.230)	(5.223)	(1.806)	(3.628)
Трошоци за камати	(1.857)	(19.502)	(1.853)	(19.502)
Негативни курсни разлики, нето	(1.414)	(2.252)	(1.420)	(2.238)
	<u>6.727</u>	<u>(12.038)</u>	<u>7.991</u>	<u>(10.504)</u>

4. Данок на добивка

Данокот на добивка се состои од:

	Консолидирано		Друштво	
	2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Данок на непризнати расходи	11.132	12.319	11.132	12.319
Данок на исплатена дивиденда	94.889	88.111	94.889	88.111
Резервација за неревидирани даночни години	-	15.122	-	15.122
Останат данок на добивка	1.043	1.329	-	-
Ослободување на одложен данок	6.928	-	6.928	-
	<u>113.992</u>	<u>116.881</u>	<u>112.949</u>	<u>115.552</u>

За 2010 и 2009, како што е објаснето во Забелешка 2s, пресметката на данокот на добивка на непризнати расходи е како што следува:

	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Консолидирано и за Друштво		
Данок на непризнати расходи	11.132	13.982
Корекција на тековен данок на добивка од претходни периоди	-	(1.663)
	<u>11.132</u>	<u>12.319</u>

На 26 октомври 2010, Одборот на директори донесе Одлука за распределба на авансна дивиденда за периодот јануари - септември 2010 годна во согласност со Законот за трговски друштва на основа на добивката со деветмесечниот период кој заврши на 30 септември 2010 година ревидирано од страна на овластени ревизори. Авансната дивиденда беше во износ од 948.888 илјади денари и истата беше оданочена со 10% данок на исплатена дивиденда во износ од 94.889 илјади денари.

4. Данок на добивка (продолжува)

Одложениот данок кој произлегува од одбивни времени разлики во минатото во износ од 6.928 илјади денари е депризнает поради фактот дека основот за негово признавање престана да постои со воведувањето на новиот даночен режим. Ефектот од депризнавањето се одрази во билансот на успех каде иницијално беше признат.

Во продолжение, Групацијата има плус даночни добивки кои произлегуваат од нејзините подружници, Cement Plus for Building Materials Косово и Trojan Cem Eood, Бугарија во вкупен износ од 1.043 илјади денари.

5. Недвижности, постројки и опрема

Групацијата на 31 декември 2010 година	Згради и земјиште МКД'000	Опрема МКД'000	Инвестиции и во ѓек МКД'000	Вкупно МКД'000
Набавна вредност				
На 1 јануари 2010 година	3.040.625	4.477.988	128.842	7.647.455
Набавки	14.060	27.616	106.011	147.687
Трансфер од инвестиции во тек	28.430	14.504	(42.934)	-
Курсни разлики од пренос во валута	562	278	-	840
Оттуѓување	(1.483)	(49.849)	-	(51.332)
На 31 декември 2010 година	3.082.194	4.470.537	191.919	7.744.650
Амортизација				
На 1 јануари 2010 година	1.951.868	3.177.448	-	5.129.316
Трошок за годината	45.550	244.032	-	289.582
Курсни разлики од пренос во валута	47	82	-	129
Оттуѓување	-	(48.711)	-	(48.711)
На 31 декември 2010 година	1.997.465	3.372.851	-	5.370.316
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2010 година	1.084.729	1.097.686	191.919	2.374.334
Друштвото на 31 декември 2010 година				
	Згради и земјиште МКД'000	Опрема МКД'000	Инвестиции и во ѓек МКД'000	Вкупно МКД'000
Набавна вредност				
На 1 јануари 2010 година	2.892.114	4.426.812	128.842	7.447.768
Набавки	14.060	27.616	106.011	147.687
Трансфер од инвестиции во тек	28.430	14.504	(42.934)	-
Оттуѓување	(1.483)	(49.849)	-	(51.332)
На 31 декември 2010 година	2.933.121	4.419.083	191.919	7.544.123
Амортизација				
На 1 јануари 2010 година	1.945.416	3.166.231	-	5.111.647
Трошок за годината	40.988	236.062	-	277.050
Оттуѓување	-	(48.711)	-	(48.711)
На 31 декември 2010 година	1.986.404	3.353.582	-	5.339.986
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2010 година	946.717	1.065.501	191.919	2.204.137

ЗАБЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

На 31 декември 2010 година

5. Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Групацијата на 31 декември 2009 година	Згради и земјиште МКД'000	Опрема МКД'000	Инвестиции во тек МКД'000	Вкупно МКД'000
Набавна вредност				
На 1 јануари 2009 година	3.101.974	4.443.168	184.164	7.729.306
Набавки	309	46.775	111.361	158.445
Трансфер од инвестиции во тек	18.477	148.206	(166.683)	-
Намалување	(79.744)	-	-	(79.744)
Курсни разлики од пренос во валута	(391)	(199)	-	(590)
Оттуѓување	-	(159.962)	-	(159.962)
На 31 декември 2009 година	3.040.625	4.477.988	128.842	7.647.455
Амортизација				
На 1 јануари 2009 година	1.957.013	3.091.756	-	5.048.769
Трошок за годината	44.096	244.014	-	288.110
Трансфер во вложувања во недвижности	(49.232)	-	-	(49.232)
Курсни разлики од пренос во валута	(9)	(20)	-	(29)
Оттуѓување	-	(158.302)	-	(158.302)
На 31 декември 2009 година	1.951.868	3.177.448	-	5.129.316
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2009 година	1.088.757	1.300.540	128.842	2.518.139
Друштвото на 31 декември 2009 година	Згради и земјиште МКД'000	Опрема МКД'000	Инвестиции во тек МКД'000	Вкупно МКД'000
Набавна вредност				
На 1 јануари 2009 година	2.953.072	4.391.799	184.164	7.529.035
Набавки	309	46.769	111.361	158.439
Трансфер од инвестиции во тек	18.477	148.206	(166.683)	-
Трансфер во вложувања во недвижности	(79.744)	-	-	(79.744)
Оттуѓување	-	(159.962)	-	(159.962)
На 31 декември 2009 година	2.892.114	4.426.812	128.842	7.447.768
Амортизација				
На 1 јануари 2009 година	1.955.110	3.088.482	-	5.043.592
Трошок за годината	39.538	236.051	-	275.589
Трансфер во вложувања во недвижности	(49.232)	-	-	(49.232)
Оттуѓување	-	(158.302)	-	(158.302)
На 31 декември 2009 година	1.945.416	3.166.231	-	5.111.647
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2009 година	946.698	1.260.581	128.842	2.336.121

6. Вложувања во недвижности

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
На 01 јануари	35.796	5.284	35.796	5.284
Зголемувања	156	-	156	-
Трансфер во вложувања во недвижности, нето	-	30.512	-	30.512
Намалено за: амортизација за периодот	(1.548)	-	(1.548)	-
На крајот на периодот/годината	34.404	35.796	34.404	35.796

Вложувањата во недвижности, главно се состои од земјиште, производни објекти со деловни канцеларии и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Групацијата.

Објективната вредност на вложувањата во недвижности е приближна на нивната набавна вредност.

7. Залихи

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
Резервни делови	248.024	265.883	248.024	265.883
Потрошни материјали	162.438	179.984	162.438	179.984
Готови производи	56.326	79.501	56.326	79.501
Производство во тек	82.617	68.020	82.617	68.020
Суровини	79.931	74.621	79.931	74.621
Вреќи и палети	17.267	19.083	17.268	19.083
Трговски стоки за препродажба	3.588	7.498	104	398
Дадени аванси за набавка на залихи	3.992	6.036	3.992	6.036
	654.183	700.626	650.700	693.526

8. Побарувања од купувачи и останати побарувања

	Консолидирано		Друштво	
	2010 МКД '000	2009 МКД '000	2010 МКД '000	2009 МКД '000
Побарувања од купувачи во земјата	99.274	42.756	96.098	40.326
Побарувања од купувачи од странство	59.006	38.012	60.297	38.012
Дадени аванси на добавувачи	1.019	4.509	1.019	4.509
Однапред платени трошоци	17.189	390	6.916	390
Останати побарувања	36.896	41.977	36.896	22.440
	213.384	127.644	201.226	105.677

Во Останати побарувања се вклучени орочени депозити во Стопанска Банка АД Скопје во износ од МКД 21.133 илјади денари поврзани со издадената гаранција за царина како и за набавка на електрична енергија.

Побарувања од купувачите се без каматни и вообичаено со валута на плаќање од 0 - 120 дена.

Со состојба на 31 декември, старосната анализа на побарувањата е како што следува:

Групацијата

	Вкупно	Ниту доспеани ниту обезвреднети	Доспено но неотпишано				
			< 30 дена	30-60 дена	60-90 дена	90-120 дена	>120 дена
2010	158.280	155.933	1.876	471	-	-	-
2009	80.768	70.020	10.369	379	-	-	-

Друштвото

	Вкупно	Ниту доспеани ниту обезвреднети	Доспено но неотпишано				
			< 30 дена	30-60 дена	60-90 дена	90-120 дена	>120 дена
2010	156.395	154.048	1.876	471	-	-	-
2009	78.338	67.590	10.369	379	-	-	-

9 Побарувања за краткорочни заеми

На 12 ноември 2009, Групацијата (давател на кредит) има склучено Договор за рамковен револвинг кредит со Titan Global Finance PLC (корисник на кредит) и истиот претставува рамковен договор со лимит од 5.500 илјади евра. Корисникот на кредитот може, по претходна добиена согласност од давателот на кредитот, да позајми износ до рамковниот лимит во еден или повеќе делови (секој дел ќе се смета како заем) и корисникот на кредитот мора да достави писмено барање за секој заем (дел) до давателот на истиот. Корисникот на кредитот е должен да ги исплати невратените заеми во целост или делумно по барање од давателот на кредитот во секое време, но не подоцна од две години од денот на склучување на договорот. Договорот е склучен за максимален временски период од една година и единаесет месеци од денот на склучување на договорот (период на достапност) и корисникот на кредитот ќе плаќа камата на секој заем по стапка утврдена од страна на давателот на кредитот како збир од: ЕУРИБОР за соодветниот период плус 1,30% годишно.

Заклучно со 31 декември 2010 година, Групацијата има одобрено кредит во износ од 153.750 илјади денари или 2.500 илјади евра.

10. Пари и парични средства

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД '000	МКД '000	МКД '000	МКД '000
Депозити во банки	-	121.426	-	121.426
Парични средства во банка	36.272	22.643	24.690	10.629
Парични средства во благајна	23	39	23	39
	36.295	144.108	24.713	132.094

11. Акционерски капитал

Одобрен, издаден и целосно унлаиен акционерски капитал е:

Групацијата и Друштвото	Број на акции:	МКД '000
Titan Cement Netherlands B.V. - обични акции по 3.100 МКД за една акција	534.667	94,84%
Други акционери - обични акции по 3.100 МКД за една акција	29.117	5,16%
	563.784	100%
		МКД '000
Акционерски капитал според судска регистрација		1.747.730
На 31 декември 2010 година и 31 декември 2009 година		

11. Акционерски капитал (продолжува)

Плаќени и предложени дивиденди

Групацијата и Друштвото

МКД'000

Објавени и плаќени во текот на годината што завршува на 31 декември 2009 година

Конечна дивиденда за 2008 година:

МКД 2.601,00 за една акција

Објавена

1.466.402

Платена

1.466.400

Авансна дивиденда за 2009 година:

МКД 1.406,57 за една акција

Објавена

793.000

Платена

793.000

Објавени и плаќени во текот на годината што завршува на 31 декември 2010 година

Конечна дивиденда за 2009 година:

МКД 1.187,00 за една акција

Објавена

669.348

Платена

669.344

Авансна дивиденда за 2010 година:

МКД 1.514,76 за една акција

Објавена

854.000

Платена

854.000

Објавените и платени дивиденди за годината што завршува на 31 декември 2010 година и 2009 година целосно се однесуваат на дивиденди во пари на обичните акции. За авансната дивиденда види Забелешка 4.

12. Останати резерви

Групацијата	Ревалориза циони резерви на средствата МКД'000	Законски резерви МКД'000	Резерва за курсни разлики МКД'000	Вкупно МКД'000
На 1 јануари 2009 година	268.551	363.337	1.112	633.000
Курсни разлики од пренос во валута	-	-	1.256	1.256
На 31 декември 2009 година	268.551	363.337	2.368	634.256
Курсни разлики од пренос во валута			2.162	2.162
На 31 декември 2010 година	268.551	363.337	4.530	636.418

Резерви за курсни разлики

Резервите за курсните разлики се користат за да се евидентираат курсните разлики кои произлегуваат од пренос во валута на финансиските извештаи на странската подружница.

12. Останати резерви (продолжува)

Друштвото	Ревалориза циони резерви на средствата	Законски резерви	Вкупно
	МКД'000	МКД'000	МКД'000
На 31 декември 2009 година	268.551	363.337	631.888
На 31 декември 2010 година	268.551	363.337	631.888

13. Долгорочни резервации за отпремнини

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
Отпремнини	24.422	24.220	24.422	24.220
Јубилејни годишни награди	23.297	25.165	23.297	25.165
Остипендии	23.486	22.474	23.486	22.474
	71.205	71.859	71.205	71.859
Анализирани како:				
Нетековен дел	62.971	61.154	62.971	61.154
Тековен дел	8.234	10.705	8.234	10.705
	71.205	71.859	71.205	71.859

Движењата во текот на годината се како што следува:

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
На 01 јануари	71.859	52.384	71.859	52.384
Трошок за тековни услуги	7.454	24.517	7.454	24.517
Трошок за камата	4.363	2.761	4.363	2.761
Актуарска добивка или загуба (признаена)	(1.480)	9.177	(1.480)	9.177
	82.196	88.839	82.196	88.839
Исплатено во текот на годината	(8.341)	(779)	(8.341)	(779)
Неискористена резервација	(2.650)	(16.201)	(2.650)	(16.201)
На 31 декември	71.205	71.859	71.205	71.859

13. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

Износите признаени во билансот на успех се како што следува:

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
Трошок за тековни услуги	7.454	24.517	7.454	24.517
Трошок за камата	4.363	2.761	4.363	2.761
Актуарска добивка или загуба (признаена)	(1.480)	9.177	(1.480)	9.177
Актуарска добивка/загуба нето	10.337	36.455	10.337	36.455

Основните актуарски претпоставки кои беа користени се како што следи:

- Веројатноста на живот и смртност по старост и пол е определена согласно Таблицата на морталитет за населението на Република Македонија за периодот 1980-1982;
- Стапката на обрт на вработени е незначителна и не е земена во пресметката бидејќи процентот на напуштање на компанијата е речиси нула, со исклучок на 2009 година, кога Групацијата во текот на годината одлучи да спроведе програма за намалување на бројот на вработените,
- Пензионирањето на вработените и во иднина ќе се одвива согласно сегашната законска регулатива (64 години за мажи и 62 за жени), и
- Во 2009 година, актуарската пресметка ги опфати и стипендиите на децата на вработените на Групацијата кои се на редовни додипломски и последипломски студии, како и на децата на починантите вработени додека се средношколци и / или редовни студенти. Исто така, во пресметката се земени во предвид и децата кои сеуште не се на возраст за започнување со студии, со претпоставка дека 40% од нив ќе се запишат на факултет.

Користените финансиски претпоставки се како што следи:

Номинален годишен пораст на просечна републичка нето плата: 5,5%;

Дисконтна стапка: 6.5%

Претпоставките во врска со морталитетот во иднина се поставени врз основа на актуарски совет согласно издадените статистички податоци и искуството во државата.

14. Обврски спрема добавувачи и останати обврски

	Консолидирано		Друштво	
	2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Обврски спрема добавувачи во земјата	164.268	141.376	163.441	140.631
Обврски спрема добавувачи од странство	34.311	44.845	34.311	44.845
Добавувачи за основни средства	48.364	13.625	48.364	7.628
Примени аванси од купувачи	35.310	35.538	61.186	34.272
Останати тековни обврски	24.040	33.046	23.884	32.344
	306.293	268.430	331.186	259.720

15. Превземени и потенцијални обврски

Потенцијални обврски

Банкарски гаранции

	Консолидирано		Друштво	
	2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Гаранција за концесиски договор	2.170		2.170	-
Гаранција за тендери	3.194		3.194	-
Банкарски гаранции	23.878	7.768	21.133	5.015
	29.242	7.768	26.497	5.015

Заклучно со 31 декември 2010 година, Групацијата обезбеди банкарска гаранција од Стопанска Банка во корист на Царина во износ од 5.015 илјади денари со важност до 27 март 2011 и во корист на Ген - И Дооел Скопје во износ од 16.108 илјади денари за набавка на електрична енергија со важност до 20 март 2011 година. Исто така има обезбедено и банкарска гаранција од Raiffeisen Bank, Косово во корист на Царина во износ од МКД 2.745 илјади денари со ставање во залог виљушкар и генератор.

Во продолжение, Групацијата обезбеди банкарски гаранции од Алфа банка во вкупен износ од 2.170 илјади денари во корист на Министерство за економија на Република Македонија за реализација на договорите за концесија за детални геолошки истражувања на минерални сировини на одделни локалитети низ државата како и тендерски гаранции во вкупен износ од 3.194 илјади денари.

Превземени обврски

Групацијата зема под наем возила со склучување на договори за оперативен наем. Истите имаат различни услови и клаузули.

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД '000	МКД '000	МКД '000	МКД '000
До 1 година	4.010	5.012	4.010	5.012
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	3.116	7.126	3.116	7.126
	7.126	12.138	7.126	12.138

Заклучно со 31 декември 2010 година, Групацијата има склучено договор за набавка на електрична енергија за цела тековна 2011 година. Превземената обврска за целата 2011 година изнесува приближно 205.970 илјади денари.

16. Трансакции со поврзани страни

Titan Cement Netherlands B.V. поседува 94,84% од акционерскиот капитал на Друштвото.

Следните трансакции се извршени со поврзаните страни:

а) Продажби на добра и услуги

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
Cement Plus Ltd - цемент, усјепор и и бел цемент	-	-	1.233.779	1.334.688
SHARR Beteiligungs Gmbh-Петрол Кокс	305.753	-	305.753	-
Antea Cement SHA - сив цемент	22.433	131.024	22.433	131.024
Cement Plus Ltd - превоз	-	-	19.096	-
Trojan Cem EOOD Sofija – цемент	-	-	8.035	-
SHARR Beteiligungs Gmbh-пепел	3.895	-	3.895	-
Cement Plus Ltd - техничка помош	-	-	1.292	1.224
Titan Global Finance PLC London-Камата	367	-	367	-
	<u>332.448</u>	<u>131.024</u>	<u>1.594.650</u>	<u>1.466.936</u>

Салдата кои произлегуваат од горе наведените трансакции се прикажани подолу:

Побарувања од поврзаните страни

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
Titan Global Finance-краткорочен кредит	153.750	-	153.750	-
SHARR Beteiligungs Gmbh-пепел и петрол кокс	59.006	-	59.006	-
Cement Plus Ltd - техничка помош	-	-	1.292	1.224
Titan Global Finance-камата	94	-	94	-
Antea Cement SHA – сив цемент	-	2.716	-	2.716
	<u>212.850</u>	<u>2.716</u>	<u>214.142</u>	<u>3.940</u>

16. Трансакции со поврзани страни (продолжува)

б) Набавка на добра и услуги

	Консолидирано		Друштво	
	2010 МКД'000	2009 МКД'000	2010 МКД'000	2009 МКД'000
Titan Cement Company бел цемент и петрол кокс	592.558	335.861	592.558	335.861
Balkcem Limited - техничка помош	30.567	59.008	30.567	59.008
Titan Zlatna Panega - кугли	2.637	-	2.637	-
Titan Zlatna Panega – клинкер	2.566	3.247	2.566	3.247
Titan Zlatna Panega - сив цемент	329	2.932	329	2.932
SHARR Beteiligungs Gmbh- сив цемент	127	-	127	-
Titan Cement Company клинкер	-	20.610	-	20.610
Cement Plus Ltd. – услуги	-	-	-	1.884
ADO Cem – услуги	-	1.835	-	1.835
Titan Kosjeric - клинкер	-	958	-	958
Titan Cement Company - резервни делови и основни средства	-	357	-	357
Titan Kosjeric - резервни делови	-	257	-	257
Titan Zlatna Panega - суровини	-	135	-	135
Titan Cement Company - суровини	-	134	-	134
Titan Cement Company - услуги	-	57	-	57
	628.784	425.391	628.784	427.275

16. Трансакции со поврзани страни (продолжува)

Салда кои произлегуваат од горе наведените трансакции се прикажани подолу:

Обврски спрема поврзаните страни

	Консолидирано		Друштво	
	2010	2009	2010	2009
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
Cement Plus Ltd. – примени аванси	-	-	27.982	5.091
Titan Cement Company - бел цемент и петрол кокс	15.017	3.149	15.017	3.149
Balkcem Limited техничка помош	9.179	24.987	9.179	24.987
SHARR Beteiligungs Gmbh- сив цемент	127	-	127	-
Titan Zlatna Panega - сив цемент	105	3.584	105	3.584
ADOCIM Cimento Beton A.S.- услуги	-	1.835	-	1.835
	24.428	33.555	52.410	38.646

Групацијата и Друштвото остваруваат трансакции со горенаведените поврзани страни според заеднични договорени услови.

17. Управување со финансискиот ризик

Основните финансиски обврски на Групацијата ги сочинуваат обврски спрема добавувачите и останати обврски. Групацијата располага со разновидни финансиски средства како што се: побарувања од купувачите, пари и парични средства и краткорочни депозити кои произлегуваат директно од работењето на Групацијата.

Групацијата во своето работење се изложени на повеќе финансиски ризици. Главните ризици се: ризик на ликвидност, девизен ризик и кредитен ризик. Управувањето со секој од овие ризици се одвива во согласност со политиките одобрени од Одборот на директори кој воедно е и одговорен за ревидирање на истите.

а) Каматен ризик

Приходите и оперативните парични текови на Групацијата се во голема мера независни од промената на пазарните каматните стапки.

б) Девизен ризик

Изложеноста на Групацијата на девизен ризик е минимална со оглед на факот дека најголемиот дел од договорите поврзани со меѓународните трансакции (продажбите и набавките) се номинирани во ЕУРО, кое беше стабилно во текот на цела 2010 година.

в) Ризик на ликвидност

Управувањето со ризикот на ликвидност подразбира располагање со доволни количества на готовина, како и можност за финансирање преку користење на договорни кредитни аранжмани.

Табелата подолу дава приказ на роковите на плаќање на финансиските обврски на Групацијата и Друштвото со состојба на 31 декември 2010 година и 31 декември 2008 година засновани на договорените недисконтирани плаќања:

Групацијата

На 31 декември 2010 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	222.515	-	-	-	222.515
Останати обврски	-	61.758	-	-	-	61.758
Поврзани субјекти	-	24.428	-	-	-	24.428

ЗАБЕЛЕШКИ КОН ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

На 31 декември 2010 година

17. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

в) Ризик на ликвидносѝ (продолжува)

На 31 декември 2009 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	166.291	-	-	-	166.291
Останати обврски	-	69.034	-	-	-	69.034
Поврзани субјекти	-	33.555	-	-	-	33.555

Друштвото

На 31 декември 2010 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	221.660	-	-	-	221.660
Останати обврски	-	59.485	-	-	-	59.485
Поврзани субјекти	-	52.410	-	-	-	52.410

На 31 декември 2009 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	154.458	-	-	-	154.458
Останати обврски	-	67.044	-	-	-	67.044
Поврзани субјекти	-	38.646	-	-	-	38.646

17. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

а) Кредитен ризик

Групацијата нема значајна концентрација на кредитен ризик. Групацијата има воспоставено таква политика која што предвидува продажба на своите производи на клиенти со соодветна кредитна историја. Исто така, Групацијата има воспоставено таква политика која предвидува лимитирање на износот на кредитна изложеност на поединечните клиенти. Посебно, за да се намали овој ризик групацијата бара обезбедувања како што се: банкарски гаранции и депозити.

Во врска со кредитниот ризик којшто произлегува од другите финансиски средства на Групацијата, кои се состојат од пари и парични средства, финансиски вложувања расположиви за продажба и останати финансиски средства (нетековни), максималната изложеност на Групацијата на кредитен ризик поради неплаќање на договорната страна е еднаква на сметководствената вредност на овие инструменти.

б) Објективна вредност

Објективната вредност на финансиските инструменти на Групацијата е приближна на нивната сегашна вредност како резултат на краткиот рок на доспевање.